

Innst. 441 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 8:114 S (2016–2017)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bård Vegar Solhjell om en helhetlig og uavhengig evaluering av utenriks- og utviklingspolitiske virkemidler i norsk politikk overfor Israel og Palestina

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en helhetlig og uavhengig evaluering av utenriks- og utviklingspolitiske virkemidler i norsk politikk overfor palestinerne og Israel. Evalueringen skal inneholde en gjennomgang og vurdering av mål, virkemidler og allianser som har blitt brukt siden Oslo-avtalens inngåelse, i det øyemed å sikre at Norge fører en mest mulig hensiktsmessig politikk for å bidra til opprettelsen av en selvstendig og uavhengig palestinsk stat og sikre en varig fredsavtale mellom Israel og Palestina.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Svein Roald Hansen, lederen Anniken Huitfeldt, Marit Nybakk, Kåre Simensen og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Elin Rodum Agdestein, Regina Alexandrova, Sylvi Graham, Øyvind Halleraker og Trond Helleland, fra Fremskrittspartiet, Harald T. Nesvik,

Jørund Rytman og Christian Tybring-Gjedde, fra Kristelig Folkeparti, Knut Arild Hareide, fra Senterpartiet, Liv Signe Navarsete, fra Venstre, Trine Skei Grande, og fra Sosialistisk Venstreparti, Bård Vegar Solhjell, noterer at Dokument 8:114 S (2016–2017) dreier seg om hvorvidt Norges engasjement med hensyn til konflikten mellom Israel og palestinerne skal være gjenstand for en helhetlig og uavhengig evaluering, og ikke om konflikten i seg selv. Komiteen viser til at partiene har ulike syn på konflikten, noe som kommer tydelig til uttrykk i merknader i tidligere års budsjettinnstillinger.

Komiteen viser til at det har vært bred enighet på Stortinget om målet for det langvarige norske engasjementet med hensyn til den israelsk-palestinske konflikten. Det vises til merknad fra en samlet komité i Innst. 7 S (2015–2016), der det slås fast at:

«Gjennom flere tiår har Norges engasjement i Midtøsten hatt som hovedformål å bidra til en tostatsløsning der Israel og en palestinsk stat lever side og side innenfor gjensidig anerkjente grenser og med en tilfredsstillende sikkerhet for begge land. Komiteen vil understreke at dette fortsatt er viktig.»

Komiteen viser til at det norske lederskapet i giverlandsgruppen (AHLG) likedan har bred enighet på Stortinget. Det vises til merknad fra en samlet komité i Innst. 7 S (2015–2016):

«Som leder av giverlandsgruppen AHLG (Ad-Hoc Liaison Committee) har Norge en særlig forpliktelse, både til et aktivt engasjement for en politisk løsning på konflikten og til et fortsatt høyt nivå på giverinnsatsen. Dette er svært viktig i en tid hvor Israel-Palestina-konflikten kommer i skyggen av andre alvorlige kriser og konflikter i regionen. Komiteen deler regjeringens synspunkter på dette området.»

Komiteen påpeker at både palestinerne, så vel som Israel, mener at AHLIC er nødvendig, og at disse støtter det norske lederskapet. Giverlandsgruppen har bidratt til å bygge palestinske statsinstitusjoner, og flere internasjonale aktører, inkludert FN, Verdensbanken og IMF, mener at de palestinske selvstyremyndighetene er rede til å styre en stat, når en fredsavtale mellom partene er på plass.

Komiteen uttrykker sin bekymring for stillstanden i fredsprosessen, og oppfordrer partene til å ta opp forhandlingene igjen. Komiteen understreker imidlertid at det er partene selv som har ansvaret for å komme frem til en fredelig løsning på konflikten, og at dette stiller krav til begge sider.

Komiteen påpeker at et aktivt og konstruktivt engasjement fra det internasjonale samfunnets side, ikke minst fra landene i regionen, vil spille en avgjørende rolle i å realisere tostatsløsningen.

Komiteen noterer seg at Norge nyter stor tillit hos begge parter, og mener at det er svært viktig med et godt forhold til begge hvis Norge fortsatt skal kunne spille en konstruktiv rolle i fremtiden.

Komiteen viser til brev fra utenriksminister Børge Brende datert 15. mai 2017, som påpeker at

«det gjennom årene [har] vært utført en rekke evalueringer av ulike sider av det norske engasjementet i Israel og Palestina.»

Det vises også til at regjeringen har

«en løpende dialog med Stortinget om innretningen av norsk politikk og engasjementet i Israel og Palestina»,

blant annet gjennom de årlige budsjettforslagene og gjennom de faste utenrikspolitiske redegjørelserne. Komiteen merker seg også at budsjettstøtten til de palestinske selvstyremyndighetene (PA) for tiden er gjenstand for en gjennomgang.

Komiteen merker seg at brevet fra utenriksministeren nevner at med AHLIC følger et internasjonalt rapporteringsregime, som har bidratt til bedre oppfølging av den palestinske økonomien og bedre forvaltning av bistandsmidlene. Dette, understrekes det, er et svært viktig tiltak for å bekjempe korrupsjon.

Komiteen mener at jevnlig, faglige evalueringer fra Utenriksdepartementet og NORAD er viktig for at Norge fremdeles kan gi konstruktive bidrag til en fredelig løsning på konflikten.

Komiteen understreker viktigheten av at norske bistandsmidler forvaltes godt, og at man forsikrer seg om at ingen av disse midlene går til formål som undergraver en fredelig sameksistens, bidrar til økt spenningsnivå og mistro mellom partene, eller forsvinner i korrupsjon.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener det er viktig å ha et godt bilateralt forhold til Israel. I de siste årene har vi sett en betydelig økning i handel og samarbeid på ulike områder, deriblant innen petroleumssektoren, teknologi og innovasjon. Dette er i Norges interesse.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener at å etablere en praksis med såkalt uavhengig evaluering av Norges politisk valgte forhold til andre demokratiske stater trenger en mer prinsipiell avklaring enn forslaget legger opp til.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, finner det mer hensiktsmessig å følge opp den etablerte praksis ved å legge opp til en faglig vurdering av hvordan norsk bistand til ulike organisasjoner og institusjoner i de palestinske områdene har fungert, og om den bør justeres for å gi bedre resultater. Dette flertallet merker seg at slike evalueringer tidligere er gjort for enkelte innsatsområder, og at budsjettstøtten til PA for tiden er gjenstand for en gjennomgang.

Et fjerde flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, slutter seg på generelt grunnlag til at regjeringen jevnlig bør gjennomgå og evaluere sentrale områder innen norsk utenriks- og utviklingspolitikk, for eksempel norsk politikk overfor Israel og Palestina. En slik gjennomgang av mål, virkemidler og allianser må gjerne også trekke inn eksterne ekspertmiljøer. Dette flertallet vil påpeke det særskilte behovet for å gjennomføre evalueringer innen bistandspolitikken; regelmessig evaluering og dokumentasjon av oppnådde resultater er en forutsetning for å kunne drive kunnskapsbasert bistand. Samtidig vil det i tillegg kunne være naturlig å foreta gjennomganger også av diplomatiske virkemidler innen utenrikspolitikken. Dette flertallet legger imidlertid til grunn at den til enhver tid sittende regjering selv har ansvar for å ta initiativ til å foreta evalueringer og gjennomganger innen utenriks- og utviklingspolitikken.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Venstre ser på dette tidspunkt ikke grunnlag for at Stortinget eksplisitt skal be regjeringen om å gjennomføre en slik evaluering av norsk politikk overfor Israel og Palestina.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Norges politikk overfor Palestina og Israel har i stor grad ligget fast siden 1990-tallet. Norge har en viktig rolle som leder av giverlandsgruppen for Palestina, og Norge er et av landene som har gitt mest bistandsmidler til statsbygging i Palestina. Norge har forsøkt å spille en konstruktiv rolle i ulike forhandlingsinitiativ. Samtidig er det åpenbart at en selvstendig og uavhengig palestinsk stat og en varig fredsavtale mellom de to partene virker fjernere enn noensinne.

Dette medlem understreker at Norge i flere tiår har brukt store ressurser på å gjøre sitt for å bidra til opprettelsen av en palestinsk stat og få til en varig fredsavtale mellom partene. Det er likevel lite som tyder på at dagens innsats fra Norge og det internasjonale samfunnet bidrar til å bringe partene nærmere en rettferdig og langsiktig løsning. Etter så lang tid uten synlig framgang er det derfor, etter dette medlems syn, på tide å gjennomføre en helhetlig og uavhengig evaluering av Norges politikk og virkemidler for å kunne påse at disse brukes på en god måte. Som leder av giverlandsgruppen, og som et land med ambisjoner og engasjement i saken, har Norge også et særlig ansvar når arbeidet for en israelsk-palestinsk fred står i stampe. Norge må vurdere om landets virkemidler fungerer godt nok, og Norge må evaluere samarbeidet med landets allierte og relevante aktører i regionen. I en slik evaluering bør man også se nærmere på selve innretningen med giverlandsgruppen og, i forlengelse av det, på Norges verv som leder av gruppen.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en helhetlig og uavhengig evaluering av utenriks- og utviklingspolitiske virkemidler i norsk politikk overfor palestinerne og Israel. Evalueringen skal inneholde

en gjennomgang og vurdering av mål, virkemidler og allianser som har blitt brukt siden Oslo-avtalens inngåelse, i det øyemed å sikre at Norge fører en mest mulig hensiktsmessig politikk for å bidra til opprettelsen av en selvstendig og uavhengig palestinsk stat og sikre en varig fredsavtale mellom Israel og Palestina.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en helhetlig og uavhengig evaluering av utenriks- og utviklingspolitiske virkemidler i norsk politikk overfor palestinerne og Israel. Evalueringen skal inneholde en gjennomgang og vurdering av mål, virkemidler og allianser som har blitt brukt siden Oslo-avtalens inngåelse, i det øyemed å sikre at Norge fører en mest mulig hensiktsmessig politikk for å bidra til opprettelsen av en selvstendig og uavhengig palestinsk stat og sikre en varig fredsavtale mellom Israel og Palestina.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:114 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Bård Vegar Solhjell om en helhetlig og uavhengig evaluering av utenriks- og utviklingspolitiske virkemidler i norsk politikk overfor Israel og Palestina – vedlegges protokollen.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 6. juni 2017

Anniken Huitfeldt

leder

Jørund Rytman

ordfører

